

**Mitä
sää
luet?**

**Opas
kirjavinkkivideoiden
tekoon TikTokissa**

Sisällysluettelo

Johdanto: Hei kirjastoalan ammattilainen!	03
Mitä sä luet? -hanke	04
TikTok-sovellus	05
Miksi kirjasto tekisi TikTok-sisältöjä nuorille?	06
Mikä on kirjavinkkivideo?	07
Kirjatok-tilejä	08
Nuori tet-harjoittelussa	09
Nuorten someryhmä	10
Nuorten ohjaaminen	11
Alaikäisten videotuotanto	12
Malliaikataulut tet-harjoittelijoille	13
Kirjavinkkivideon suunnittelu, osa 1	14
Kirjavinkkivideon suunnittelu, osa 2	15
Miten tehdä hyvä TikTok-video? osa 1	16
Miten tehdä hyvä Tiktok-video? osa 2	17
Kirjatemput	18
Ideoita videoiden aiheiksi	19

Hei kirjastoalan ammattilainen!

Haluaisitko perehtyä kirjavinkkivideoiden maailmaan TikTokissa, mutta aika on kortilla? Tämä opas on sinulle. Kirja-tokit eli kirja-aiheiset TikTok-videot ovat tällä hetkellä valtavan suosittuja. Ne vaikuttavat jopa siihen, mitä kirjoja nuoret lainaavat kirjastoista.

Oppaan ideana on innostaa kirjastoja luomaan kirjasisältöä sosiaaliseen mediaan ja ottamaan nuoret mukaan sisällön tuottamiseen. Paljastus: Se voi olla erittäin hauskaa!

Näillä sivuilla jaetaan Kirkkonummen kirjaston Mitä sä luet? -hankkeessa opittua tietoa. Sinun ei tarvitse lukea opasta kannesta kanteen, vaan voit hypätä itsellesi olennaisiin kohtiin klikkaamalla sisällysluettelon otsikoita.

Antoisia lukuhetkiä!

Mitä sä luet? -hanke

Aluehallintoviraston rahoittama Mitä sä luet? -hanke, jossa kirjavinkkivideoita tuotettiin yhdessä nuorten kanssa, toteutettiin 3.1.–30.11.2023 Kirkkonummen pääkirjasto Fyyrissä sekä Masalan ja Veikkolan lähikirjastoissa.

Hankkeen tavoitteena oli innostaa yläkouluikäisiä nuoria lukemaan TikTokin avulla, kehittää vertaisvinkkausta ja vahvistaa yhteisöllistä lukemista. Hanke tehtiin yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa. Kirkkonummen kunta on kaksikielinen, joten Mitä sä luet? -hanke toteutettiin suomeksi ja ruotsiksi.

Kirjastoon otettiin hankkeen aikana tavallista enemmän tehtäjäharjoittelijoita ja perustettiin kaksi nuorten someryhmää. Tällä tavoin nuoret pääsivät itse tuottamaan kirjavinkkivideoita hanketyöntekijän ohjauksessa. Myös hanketyöntekijä tuotti TikTokiin positiivista lukemiskulttuuria ja vuorovaikutusta edistävää sisältöä.

TikTok

Sovelluksesta

TikTok on vuonna 2017 lanseerattu kiinalainen sovellus, jossa käyttäjät julkaisevat toisilleen sisältöä, tyypillisesti lyhyitä videoita. Sovellus on suosittu erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten keskuudessa.

TikTokissa on vuonna 2023 yli miljoona suomalaista käyttäjää, ja maailmanlaajuisesti sitä käyttää yli miljardi ihmistä. Määrän ennustetaan kasvavan.

Algoritmi

Yhtenä syynä TikTokin menestykseen on pidetty ovelaa algoritmia, joka syöttää käyttäjälle sopivaa sisältöä. Toiminta perustuu katsojan aiemmin katsomiin ja reagoimiin videoihin, joten jokaisen käyttäjän "Sinulle"-sivu on räätälöity erilaiseksi – ja näin ollen mahdollisimman koukuttavaksi.

Videoista

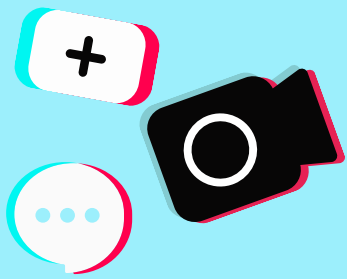
TikTok-videot ovat yleensä alle minuutin mittaisia ja nopeatempoisia. Niiden pariin tullaan tyypillisesti viihtymään tai oppimaan uutta.

Äänet ja musiikki ovat iso osa TikTok-kulttuuria, sillä käyttäjät hyödyntävät usein trendikkäitä musiikkikappaleita tai tilanteeseen sopivia puheraitoja videoiltaan.

Lisäksi erilaiset filterit, haasteet ja tanssiliikkeet ovat TikTokille ominaisia.

Voit vaikka testata:

Katso kirjavinkkivideoita tunnisteella kirjatok ja seuraa, millaista sisältöä sinulle seuraavaksi tarjotaan!

Miksi kirjasto tekisi TikTok-videoita nuorten kanssa?

Lähemmäksi nuoria

Nuoret käyttävät paljon TikTokia, joten se on oiva paikka tuoda kirjaston toimintaa lähemmäs heitä. TikTokissa voi esimerkiksi tehdä kirjavinkkauksia, opastaa kirjaston palveluissa ja markkinoida nuorille suunnattuja tapahtumia mahdollisimman tehokkaasti.

Lukuintoa ja yhteisöjä

Kirjasto voi edistää yhteisöllistä lukemista ja jakaa lukuintoa muille käyttäjille TikTokissa. Sovelluksessa on aktiivisia lukuyhteisöjä, joissa käyttäjät jakavat kirja-aiheista sisältöä ja keskustelevat siitä. Kirjasto voi lisätä positiivista vuorovaikutusta kommentoimalla videoihin ja tuottamalla niitä itse.

Nuorten osaaminen

Videoita kannattaa tehdä yhdessä nuorten kanssa, koska kirjasto voi oppia nuorilta. He tietävät parhaiten mikä nuoria kiinnostaa, ja vertaisvinkkaus on todettu tehokkaaksi. TikTok-videosisällön tuottaminen yhdessä nuorten kanssa myös edistää moniluku-taitoa ja nuorten osallisuutta.

Yhteistyötä

Työskentely nuorten kanssa on väylä yhteistyölle! Kirjastojen kannattaa hyödyntää esimerkiksi tet-harjoittelijoita kirjavinkkivideoiden tuottamisessa. Kuten tämä opas osoittaa, se on erittäin antoisaa!

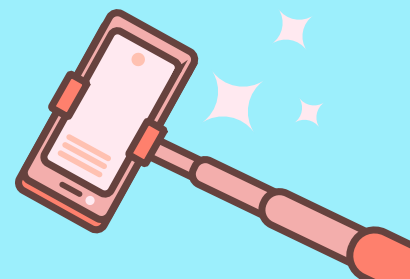
Mikä on kirjavinkkivideo?

Kirjavinkkivideo tarkoittaa videota, jossa suositellaan kirjoja muille. Videolla näkyvät vähintään kirjan kansi ja kirjailijan nimi. Tämän lisäksi moniin videoihin laitetaan kirjaa kuvaavia adjektiivejä tai kerrotaan, kenelle se voisi sopia.

Perinteiseen kasvokkaiseen tai kirjalliseen vinkkiin verrattuna videoissa korostuvat visuaalisuus, musiikki ja yllätyksellisyys.

Kirjoihin sopivan tunnelman luomiseen käytetään usein muun muassa rekvisiittaa ja valaistusta. Esimerkiksi kauhukirjojen vinkkauksissa rekvisiittana voisi käyttää mustaa kangasta ja valaistus voisi olla hieman himmeämpi.

Kirjatok-tilejä

Inspiraation saamiseksi kannattaa tutustua muiden tekemiin kirjavinkkivideoihin!

Näillä tunnisteilla löydät paljon videoita

#kirjatok #booktok #kirjavinkki
#library #kirjasto #bibliotek

Suuria suomalaisia kirjatok-tilejä:

[@tarinannuppuja](#)

[@anniinasbooks](#)

[@lottiesaahko](#)

[@iidareads](#)

[@herttuattarina](#)

Suomalaisia kirjastoja TikTokissa:

[@lahtikirjasto](#) (Lahden kaupunginkirjasto)

[@saagastoori](#) (Turun kaupunginkirjasto)

[@tuusulankirjastot](#) (Tuusulan kirjastot)

[@vaarazone](#) (Vaara-kirjastot)

[@kirkkonummilibrary](#) (Kirkkonummen kirjasto)

Psst!

Tutoriaaleja kirjatemppeihin vaihe vaiheelta löytyy englanniksi tililtä [@gvhslibrary](#) (ks. soittolista TikTok tutorials).

Nuori tet-harjoittelussa

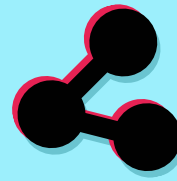
Tet eli työelämään tutustuminen on peruskoulun opetussuunnitelmaan kuuluva jakso, jonka aikana yläkouluikäiset käyvät koulun sijaan töissä. Tarkoituksena on kartuttaa työelämäosaamista.

Kesto on koulukohtaista, mutta yleensä tet-harjoittelu kestää muutamasta päivästä kahteen viikkoon. Tet-harjoittelu jäljittelee työelämän pelisääntöjä: siihen kuuluvat tet-sopimus, selkeät työtehtävät ja työtodistus. Yleensä tet-harjoittelijalle nimetään ohjaaja, joka neuvoo ja opastaa.

Kirjastossa tetissä oleva nuori tutustuu kirjastoarkeen kuuluviin työtehtäviin. Lisää tietoa tet-harjoittelusta löydät Porvoon AKE:n tuottamasta oppaasta [Tet-opas kirjastoille](#) (linkki avaa oppaan erillisenä PDF-tiedostona).

"Someryhmä oli todella hauska. Tutustuin myös muihin lukemisesta innostuneisiin ja pääsin juttelemaan heidän kanssaan kirjoista."
- Someryhmäläinen

Mitä sä luet? -hankkeessa perustettiin kaksi nuorten someryhmää, jotka koostuivat lukemisesta ja sosiaalisesta mediasta kiinnostuneista nuorista. Tavoitteena oli paikallisten nuorten aktivoiminen ja lukuinnon kasvattaminen. Nuoret tuottivat sisältöä sekä kirjaston että nuoriso-tilan TikTok-tileille, saivat työkokemusta ja rahallisen palkkion (25 €/kerta, yhteensä 100 €).

Ensimmäinen someryhmä kokoontui keväällä 2023, toinen syksyllä 2023. Ryhmiä mainostettiin somessa, kirjastossa, kouluilla ja nuorisotyöntekijöiden välityksellä. Lisäksi entisille ja sen hetkisille tet-harjoittelijoille kerrottiin someryhmästä.

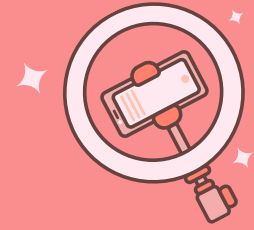
Ennen kuin ryhmä alkoi, hanketyöntekijä järjesti jokaiselle nuorelle rennon "työhaastattelun". Tällä tavoin nuoret saivat kokemusta työhaastattelutilanteesta, ja myös hanketyöntekijä sai mahdollisuuden jutella kaikkien nuorten kanssa ennen ryhmän alkua. Kevään ryhmässä oli seitsemän nuorta, syksyn ryhmässä kahdeksan. Molemmissa tapaamiskertoja oli neljä, ja jokainen kerta kesti kaksi tuntia. Nuoret saivat työtodistukset ryhmän viimeisen kokoontumiskerran jälkeen. Someryhmä oli erittäin tykätty nuorten keskuudessa!

"Kivaa ja omatoimista. Pystyi hyödyntämään luovuutta."
- Someryhmäläinen

Nuorten ohjaaminen

Nuoret saattavat tarvita apua kirjavinkkivideoiden teossa. Näillä vinkeillä pääset jo pitkälle!

- Ole mahdollisimman selkeä ohjeistuksessa, kannattaa miettiä runko etukäteen.
- Käy aluksi yhteisesti läpi, mitä koko työskentelyn aikana tullaan tekemään ja millainen aikataulu on.
- Kartoita nuorten osaamisen tasoa, osa konkareita, osa ei.
- Huomioi jännitys: osaa jännittää olla töissä elämänsä ensimmäistä kertaa.

Kannusta ja tuo esiin nuoren vahvuuksia!

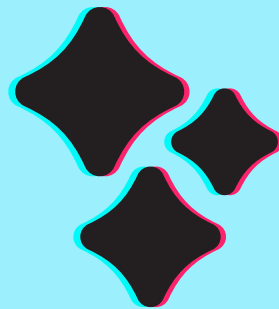
- Lue nuoria mahdollisuuksien mukaan: osa kaipaa enemmän tilaa kuin toiset.
- Aikatauluun on hyvä jättää vähän pelivaraa.
- Anna pari vaihtoehtoa, jos nuoren on vaikea päästä alkuun.
- Anna nuoren toimia itsenäisesti ja kerro, että apu on lähellä.

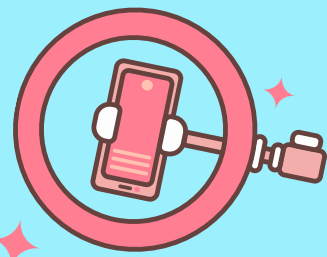
Alaikäisten videotuotanto

Muista, että alaikäiset eivät saa näkyä videoilla tai kuvissa tunnistettavasti ilman huoltajan suostumusta.

Niin sanotuissa kirjatemppuvideoissa näkyvät yleensä korkeintaan kädet, jolloin lupaa ei tarvitse erikseen pyytää. Halutessaan kädet voi peittää esimerkiksi hanskoilla. Jos nuori haluaa näkyä videolla, huoltajan suostumus on pyydettävä ennen videon julkaisua.

Malliaikataulut

Kokonainen päivä

09:00-9:30

Tutustuminen

9:30-10:00

Kirjakoplan työpajamateriaalit ja kirjatok-videoiden katsominen

11:00-12:00

Kirjavinkkivideon suunnittelu

12:00-12:30

Lounas

12:30-13:15

Videon kuvaaminen

13.15-14:30

Videon editoiminen

14.30-15:00

Palaute/pelivaraa aikatauluun

Puolikas päivä

09:00-9:30

Tutustuminen ja kirjatok-videoiden katsominen

10:00-10:30

Kirjavinkkivideon suunnittelu

10:30-11:00

Videon kuvaaminen

11:00-12:00

Videon editoiminen

Nuorten työskentelyvauhti vaihtelee erittäin paljon!

Jos jää aikaa...

- Kirjakoplan lisämateriaali
- Nuorten tapahtumien ideointi kirjastoon
- Kirjanäyttelyn suunnittelu
- Kirjastokaistan videot

Kirjakopla on

Lastenkirjainstituutin hanke, jossa tehtiin kirjavinkkivideoita ja vedettiin työpajoja. Materiaalit sopivat hyvin tet-harjoittelijoiden käytettäväksi. Kannattaa tutustua!

Kirjavinkkivideon suunnittelu osa 1

Mistä lähteä
liikkeelle?

Mistä kirjoista haluat tehdä
videon?

Onko näillä joku yhdistävä
tekijä? (Huom! Ei pakko)

Kenelle suosittelisit kirjoja?

Miten kuvailisit niitä?

Millaiset siirtymät kirjasta
toiseen?

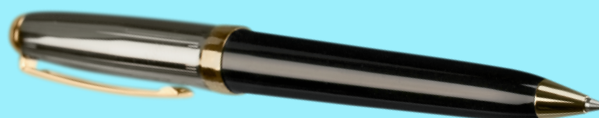
Missä haluat kuvata?

Millaista rekvisiittaa
haluaisit käyttää?

Kirjavinkkivideon suunnittelu osa 2

- Tee kuvakäsikirjoitus (piirrä kuvia, että mitä kuvaat, mistä suunnasta ja mitä kussakin kohtauksessa näkyy)
- Jos ei ehdi tekemään kuvakäsikirjoitusta: vähintään ideointi vaiheena
- Kiinnitä jo alussa huomiota vetävän alun suunnitteluun, se on tärkeää TikTokissa
- Ota halutessasi mallia muilta TikTok-käyttäjiltä, se suorastaan kuuluu sovelluksen tyyliin: samat trendit kiertävät ja toimivat usein hyvin 😊

Miten tehdä hyvä TikTok-video?

Kuvaaminen

- Kuvaa videoklipit joko suoraan TikTok-sovelluksessa tai puhelimen kamerarullaan, niin niihin on tarvittaessa helppo palata
- Kuvaa puhelin pystysuunnassa, ei poikittain
- Asettele kohde mieluiten keskelle
- Hyödynnä nykyajan mahdollisuuksia: kuvaa suosiolla useissa oloissa, editoinnissa niitä on helppo yhdistää
- Testaile rohkeasti erilaisia tapoja kuvata
- Kameran voi myös ajastaa kuvamaan niin, että se aloittaa ja lopettaa kuvaamisen itsestään. Tämä on hyödyllistä varsinkin, jos tarvitset molempia käsiäsi kirjatemppuihin.

- Hyväksy epätäydellisyys, editoinnissa voi tehdä lähes ihmeitä!
- **Muista, että kirjaston asiakkaat eivät saa näkyä eivätkä kuulua videoilla**

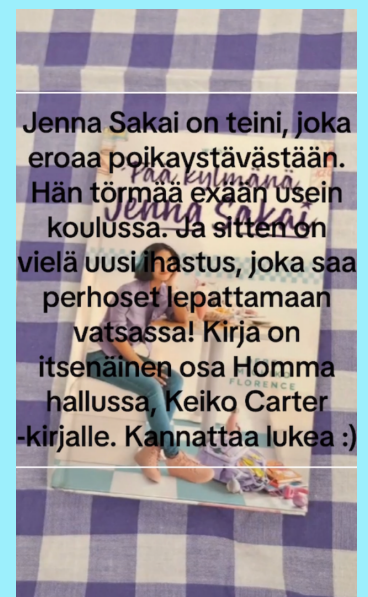
Valotus

- Luonnonvalo on paras kuvausvalo
- Ei mieluiten vastavaloon, muuten kohde ei näy

Teksti

- Pyri kirjoittamaan teksti keskelle, muuten se saattaa leikkautua pois tai jäädä TikTokin kuvakkeiden alle
- Ei liian pitkiä tekstejä

Editointi

- Editoinnin voi tehdä TikTokissa tai CapCut -sovelluksessa
- Nopeat ja yllättävät leikkaukset lisäävät kiinnostusta
- Lisää musiikki (erittäin tärkeä TikTok-sovelluksessa)
- Muista mykistää video, vaikka siihen päälle tulisi musiikkia
- Värejä ja siirtymiä esimerkiksi kirjasta toiseen on helppo editoida varsinkin CapCutissa

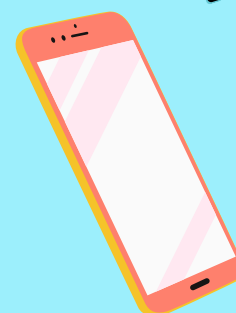
Ennen julkaisua

- Tarkista videon sisältö
- Kirjoita kuvateksti (Ei liian pitkä, mielellään vain muutamia sanoja tai lause. Voi myös olla emoji)
- Hashtagit (esimerkiksi #kirjavinkki, #kirjasto, #kirjatok, #booktok)
- Tarkista yksityisyysasetukset (esim. vain omalle käyttäjälle vai kaikille nähtävissä)
- Valitse kansikuva: näkyy ainoastaan profiilissa
- Kannattaa kirjoittaa kansikuvaan joku otsikko, hyvä mieltä yhtenäisyyttä ja käyttäjäystävällisyyttä käyttämällä aiheeseen johdattelevia otsikoita (esim. Kirjavinkki)

Julkaisun jälkeen

- Käy säännöllisesti katsomassa kommentteja
- Seuraa halutessasi analytiikkaa

Kirjatemput

Kirjavinkkivideossa hyödynnetään yleensä kirjatemppeja eli siirtymiä kirjasta toiseen kirjasta, jotta video näyttää hienolta ja sen haluaa katsoa loppuun asti.

Erilaisia kirjatemppeja ovat esimerkiksi:

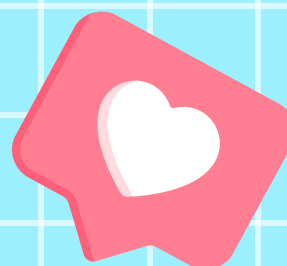
kieppi, liu'utus, kirjan siirto suunnasta toiseen, zoomaus lähelle, zoomaus kauas, joku efekti, kirja heiluu, käännös. Parhaiten kirjatemput hahmottaa katsomalla muiden tekemiä videoita.

[Katso esimerkki erilaisista kirjatempuista](#) (linkki ohjautuu Youtubeen).

Lisää esimerkkejä [Kirkkonummen kirjaston TikTok-tilillä](#) (linkki ohjautuu kirjaston TikToken selainversioon).

Muita ideoita:

Erilaiset haasteet (#kirjahaaste tai #bookchallenge), kirjafilterin hyödyntäminen, kirjanhahmojen esittäminen tai TikTok-liven pitäminen.

Ideita videoiden aiheiksi

- Nämä kirjat haluaisin lukea
 - Kirjat, joita ei näy kirjatokissa mutta ovat hyviä
 - Kirjat, joiden hahmoihin ihastut heti
 - Ärsyttävimmät kirjat
 - Kansien perusteella valitut kirjat
 - Punaiset kirjat
-
- Lapsuuden lempikirjat
 - Jos tykkäsit tästä tv-sarjasta, lue...
 - Kirjat, jotka saivat näkemään asiat eri tavalla
 - Kirjat, jotka lukisin heti uudelleen
 - Kirjaston lainatuimmat kirjat
 - Sateenkaarevat kirjat
-
- Kirjat, jotka palauttavat uskon ihmisiin
 - Kirjat jotka särkevät sun sydämen
 - Parhaat kirjat ennen nukahtamista
 - Tietokirjat jotka tekee sut fiksummaksi
 - Kirjoja ulkopuolisuudesta
-
- Pelottavimmat kauhukirjat
 - Kiinnostaako 2000-luvun alku? Lue...
 - Jos tykkäsit kirjasta x, lue...
 - Selkokirjat
 - Sarjakuvat

Tsekkaa myös [opastusvideo](#) kirjavinkkivideoiden tekoon
Kirkkonummen kirjaston YouTube-kanavalla:

NÄIN TEET KIRJAVINKKIVIDEON!

Kirkkonummen kirjasto 2023

Aluehallintoviraston rahoittama Mitä sä luet? -hanke on
Kirkkonummen kirjaston hanke. Tämän oppaan on
kirjoittanut ja taittanut hanketyöntekijä Anna Tykkyläinen
yhessä kirjaston työntekijöiden kanssa.

Kirkkonummi 2023.

Lisätietoa Mitä sä luet? -hankkeesta saat osoitteesta
lastenkirjasto@kirkkonummi.fi